

aquí hi havia posat Boccaccio).

En lloc de *desventura* 'desgràcia' es digué antigament *desaventura*, gens rar a l'E. Mj. (cita de JoMartorell I, 186, infra, sobre *esdevenir*); «quant hoïm aquestes noves, fon axí coyats con podiem, per temor que no-ns en vingués *desaventura*», Jaume I (Ag., 158); «puix més no puc fer —dix la Comtessa— entrar-me-n'he en la mia cambra plorant la mia trista *desaventura*»; «Oh quina glòria —dix lo cavaller qui en terra estava— com los hòmens són vencedors, per sort o per *desaventura*, abundar en moltes paraules!», JoMartorell (Ag. I, 20, 157). *Desaventurat*: «si aquest mor en la batalla, ¿què serà de mi, trista *desaventurada*, que hauré perdut marit e fill, e tot quant bé tenia en aquest miserable món?», JoMartorell (Ag. I, 65); *desaventuradament*: «a parer del rey e de tots los altres, sens fer defament neguna, morí molt ~ e no com a cavaller», JoMartorell (Ag. I, 212). En definitiva han quedat com a formes modernes *desventura* [DTo. 1647; pseudo-Boades, 91], *desventurat* [Busa-N., DTo.], *desventurança*.¹

Tant en la llengua de la Renaix. com abans, mostren en l'ús del poble fondes arrels, *bonaventura*, *malaventura*, *malaventurat*: «homes que 's donaven vergonya de plorar la *malaventura* que 'ls ensorrava», Coromines (Presons Im., 128); «*malaventurat* pagès - que sembla en dolenta terra: / hi sembla la flor del blat - i no hi cull sinó niella», Romllo. (MilàF, 360.9); elíptica i ja una mica adverbialment, exclamem «*malaventurat...!*» («malaventurat sí no m'ho torna per Cap d'any: deu voler quedar-ne deutor...»).

Infonent-s'hi les creences ingènues de la gent senzilla la paraula *bonaventura* es torna ella mateixa, per metonímia, la designació de salvadores virtuts naturals: quina fe curativa devien tenir aquelles dones confiantines que veia a Codalet tornant amb un ramell de molt diverses herbes i flors, de collir la *bunabentura* una matinada de Sant Joan (1960): i el mateix Saisset ens parla, amb més humor que desengany, de la *bonaventura* «conjunt d'herbes que s'han de collir al matí de Sant Joan» (Catal. d. R., 249).

Aventurar [S. XIII]: «... dix-ns que'l rey de València Çahén --- la-ns rendria ab aytal condició, que'ls sarraïns --- fossen en nostre guiatge tro a Cuylera --- e romanguem Nós ab la regina, e dixem-li què li-ns semblava; e ela dix que si a Nós semblava que preséssem aquel pleyt, que bé 'l tenia ela per bo, car València no la devia hom *aventurar*, qui haver-la podia ---», Jaume I (Ag., 316.1f., § 278, fets de 1238); «per ço me vull *aventurar*», Llull (Merav., Ag. I, 29); «si cent vides tengués, com no-n tinga sinó una, totes cent les *aventurara*», JoMartorell (Ag. II, 187); «*aventurar-se*: audere, ausus», Busa-N.; *aventurar* tr. DTo. 1670.

Mot comú amb les altres llengües romàniques d'Occident [S. XIII, castellà, S. XII, fr. i oc.], però en algunes accs. sembla haver-se estès des de les hispàniques a alguna de les altres: it. *avventurare* «mettere a rischio», hi apareix ja en el S. XVI (Caro, Davanzati), però no sembla trobar-s'hi mai abans del 1500; i la

primera autoritat, Bald. Castiglione «lo dava per verbo spagnuolo» (Zaccaria): però no oblidem que fins llavors la influència castellana havia estat ben efímera a Itàlia envist la del català.

Aventurat. *Aventurer*, també comú a totes elles, i molt en francès i llengua d'oc; en les hispàniques des del S. XV; en la de «marchand colporteur» és ja medieval en oc. i cat.: «l'hermità dix que un *aventurer* havia dos àsens ---», Llull (Merav., Ag. I, 291); «dos *aventurers*, la un dels quals pensava la una bèstia dels verguers, e l'altre, de la bèstia del coc, ço és per deu dies ---», «foren lliurats a'N Coll, *avcenturer*, los dos bancals dels àngels ---» aa. 1402 i 1405 (Ardits I, 105, 124); *venturer* en el sentit de 'adquirir de segona mà' («és llibre nou o *venturer*?») és versemblant que resulti d'una refosa d'aquest mot amb el derivat de *ventura* 'sort', tal com en *per ventura* es refongueren *ventura* i *aventura*.

En el sentit cavalleresc és només adj. en oc. antic («qui se risque, qui court une chance, hardi»), però subst. ja en JoMartorell: «lo Conestable fou tauleger en loc de Tiran; e en los 8 dies que duraren les festes, tan nobles foren lo darrer dia com lo primer, e ab tan gran abundància de totes coses, axí de *aventurers* com de entramesos ---» (Ag. II, 382). *Aventurós* [Belvitges]; *aventurador* [Lacav.]; *aventurament*.

Avenir, tant en l'acc. 'succeir, esdevenir' intr., com en la refl. 'posar-se d'acord', ja S. XIII: «volia-s *avenir* ab ell», «a Nós no *avendrà* axí», Jaume I (Ag., 17, 517); *avenir-se* [Llull, Munt.]: «*avenc-se* axí lo Cèsar ab l'emperador: que l'emperador li donà lo regne del Natolf e les illes de Romania e --- l'emperador havia a fer de present paga de 6 meses, que axí fo retengut a la *covinença*» (Casac. VI, 43.2, fets de 1305), mot que l'ed. Bofarull reemplaça per *l'avinença* (p. 401); «si los dits malvolents o discordants *avenir* o pacificar no-s volran ---» a. 1390, Confraries (CoDoACA XL, 403); «m'és semblant que no-us puscats *avenir* en ésser sols una fe e una creença ab lo crestià», Llull; i tr.: «lo cardenal no-ls *poc* *avenir*, car no podrien gitar la avarícia», id. (Gentil, 234; Blanq. ed. 1914, 306).

Tr. 'reeixir': «No pensava ho *avengués*», Curial, 323; «quant plau a Déu --- / null hom és cert d'algun fet com fenesca: / l'ome sabent no té pus avantatge / sinó que'l pec sol menys fets *avenir*», Ausiàs LXXXII, 66, i en acc. afí avui mall. «acertar, atinar» (DAg.). *Avenir-se* resta viu pertot, i almenys en cat. central ha descabdellat les accs. figurades 'anar d'acord, harmonitzar-se (les coses)': «clavà un cop de botella, y tot alegroy, entonà una cançoneta qual ritme *s'avenia* ab lo pas del matxo», Boch. d. I Tr. (Lena, 21), no *saber avenir-se d'una* en el sentit de 'no acabar de convenc's de la seva conveniència o de la seva realitat': «no sabia *avenir-se* de lo que li havia succehit», Argullol (La Guerra, 27). Registrat lexicogràficament ja Busa-N.: «*avenir-se*: convenire» i tr. «*avenir als discordans*: componere», acc. tr. que el DAg. ja documenta en el Li. de Collacions de c. 1400. Alguns mall., partint de l'acc. balear 'encertar' sembla que en to vulgar i colloquial li donen el valor de 'anar a trobar (algú), venir-